

—“यदि कूर्मकराः सेतोः निर्माणम् अकुर्वन्, तदा मन्त्री किमर्थम् आगच्छति ?” पिता अवदत्-
“यतो हि सः अस्माकं देशस्य मन्त्री

- (i) एक पदेन उत्तर-
(क) सैतोः निर्माण के अकुर्वन् ?
(ख) मन्त्री किमर्थम् आगच्छति ?
- (ii) पूर्णवाक्येन उत्तर देत ।
(क) कस्याः महती जिज्ञासा वर्तते?
- (iii) भाषिक कार्यम्।
(क) “अवदत्” कः वचनम्।
(ख) “अकुर्वन्” कः लकार।

प्र-12 प्रश्ननिर्माण कुरु

- (i) पुष्पेषु चित्रपतङ्गाः उयन्ते।
(ii) उष्ट्रः पृष्ठे भारं वहति ।
(iii) धावनसमये अश्वः किमपि न खादति ।
(iv) सूर्ये उदिते धरणी विहसति।

प्र-13 समुचितां विभक्ति योजयित्वा रिक्तास्थानानि पुरयन्-

- (i).....उभयतः गोपालिकाः (कृष्ण)
(ii).....परितः भक्ताः (मन्दिर)
(iii).....नमः । (गुरु)
(iv).....उपरि सैनिकः (अश्व)

प्र-14 ‘आम्’ / ‘न’ लिखत.

- (i) धावनसमये अश्वः खादति ।
(ii) उष्ट्रः पृष्ठे भारं न वहति ।
(iii) सिंहः नीचैः क्रोशति
(iv) पुष्पेषु चित्रपतङ्गाः उयन्ते।

प्र-15 (क) मञ्जूषातः पुल्लिङ्ग स्त्रीलिङ्ग नपुंसकलिङ्गपदानि चित्वा लिखत.

मञ्जूषा -विद्या, धनम्, संस्कृता, सततम्, कुसुमम्, मूर्धजाः, पशुः, गुरुः, रतिः

(ख) पदानां विभक्ति वचनञ्च लिखत.

- (i) गतिः (ii) सूक्तयः (iii) मतिषु

प्र-16 उचितं विलोमपदं लिखत।

- (i) मन्दम् (ii) नीचैः (iii) कठोरः (iv) पुरातनम्

प्र-17 समानार्थकपदानि चित्वा लिखत.

- (i) धरणी (ii) सलिले (iii) विपिने

मैत्री विद्या निकेतन सीनियर सेकेंडरी स्कूल रिसाली
वार्षिक परीक्षा 2022—2023
कक्षा—सप्तवर्ग्य
विषय—संस्कृत

समय—2 घंटा

पूर्णांक—80

(खण्ड-क) — अपठित अबोधनाम 10

(खण्ड-ख) — रचनात्मक कार्यम्। 20

(खण्ड-ग) — व्याकरणम्। 20

(खण्ड-घ) पठित अबोधनाम 30

(खण्ड- क) अपठित अबोधनाम. 10

प्र-1 गद्यांश पठितवा उचितम् उत्तर लिखत।

अस्मिन् संसारे अनेकानि दुःखानि सन्ति । संसारे तु दुःखानाम् मूलकारणम् अज्ञानम् एव अस्ति। यदि समाजे शिक्षायाः अभावः भवति तर्हि तु समाजे अनेके विकाराः उत्पन्नाः भवन्ति । भारते अन्धविश्वासानाम् कारणम् अपि अशिक्षा एव अस्ति । शिक्षिते समाजे एव योग्याः नागरिकाः समृद्धाः भवन्ति । अस्माभिः अपि शिक्षायाः दानेन अशिक्षितस्य वर्गस्य सहायता कर्तव्या ।

1. एकपदेन उत्तरत।

- (क) अज्ञानम् केषाम् कारणम् भवति ? |
(ख) अन्धविश्वासानाम् कारणम् किम् ? |
(ग) के समृद्धाः भवन्ति ? |
(घ) दुःखानि कुत्र सन्ति? |

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत।

- (क) समाजे विकाराः कदा उत्पन्नाः भवन्ति ?
(ख) दुःखानाम् मूलकारणम् किम् भवति ?

3. यथानिर्देशं उत्तरत।

- (क) ‘अस्मिन्’ इति पदे का विभक्तिः ? |
(ख) ‘विकाराः’ इति पदस्य अर्थः कः ? |
(ग) भवन्ति कः लकारः |

प्र-2 स्वविद्यालयस्य वार्षिकोत्सवं वर्णयन् पितरं प्रति पत्रमेकं लिखत ।

5

चिन्मयः छात्रावासः

नवदेहली

तिथिः

परमपूज्याय जनकाय नमः !

अत्र सर्वम् कुशलं तत्रास्तु ।

गते (1).....अस्माकम् (2).....-वार्षिकोत्सवः (3).....। अस्मिन्
उत्सवे (4).....प्रमुखातिथिः आसीत् । अस्माकम् विद्यालये अनेके सांस्कृतिकाः
(5)..... अभवन् केचन् छात्राः अगायन् केचन् च अनृत्यन् । प्राचार्यः विद्यालयस्य (6)
..... अपठत् । शिक्षानिदेशकः (7).....अकरोत् अहम् अपि
(8).....प्राप्तवती यतः अहम् कक्षायाम् प्रथमम् स्थानम् (9).....। मातृचरणयोः
मम प्रणामाः । (10).....पुत्री

भवदीया, पुरस्कारम्, विद्यालयस्य, प्रतिवेदनम्, सप्ताहे, लब्धवती,

शिक्षानिदेशकः, पुरस्कारवितरणम्, अभवत्, कार्यक्रमाः

प्र-3 पचवाक्यानि अनुच्छेद लिखत

प्रातः भ्रमणम् 5

मंजूषाः-वृक्षस्य, पुष्पाणि,
बालकः, बालिकाः, भ्रमतः
शुद्धम्, वायुः

प्र 4 चित्रम् दृष्ट्वा मंजूषा
प्रदत्त शब्देः 5

मंजूषाः-भवनानि चतुष्पथः,
बसयानम्, कारयानानि,
आपणानि, जनाः, वक्षः,
पादपाः, इतस्ततः, उन्नतानि, वृद्धजनाः, तिष्ठन्ति, पुस्तकस्य आपणम्

प्र;-5 वार्तालाप कुरू

5

छात्राः.. गुरवे नमः ।

अध्यापकः नमस्कारः स्वस्थाने (1).....

छात्राः अद्य वयं कं पाठं (2).....

अध्यापकः अद्य (3).....संस्कृतग्रामः इति पाठं पाठयामि।

छात्राः भो अध्यापक ! किम् भवान्(4).....अगच्छत् ?

अध्यापकः. आम्! कर्णाटके एकः (5)..... अस्ति । किं जानासि ग्रामे सर्वे जनाः संस्कृतेन
एव वार्तालापं कुर्वन्ति

मंजूषा-मंजूषा-अहम्, तत्रः, तिष्ठत, संस्कृतग्रामः, पठिष्यामः

(खण्ड- ग) व्याकरणम्। 20

प्र—6 संधि कुरू।

4

- (i) शिव + आलयः
- (ii) गुरु + उपदेशः
- (iii) चंद्र + उदयः
- (iv) गण + ईशा

प्रश्न-7 धातु प्रत्यय च लिखत।

3

(i) खादित्वा (ii) सम्पठ्य (iii) चलितुम्'

प्र-8 (1) पर्यायः लिखत।

3

(i) प्रपातः (ii) सुरभि (iii) जलम्

(2) विपर्याय लिखत।

3

(i) सुलभः (ii) प्रभूतम् (iii) कर्मशील

प्र-9 संख्यावाची शब्द संस्कृत पदानि लिखत।

3

36, 75, 94

प्र-10 समयवर्णन

4

(i)8:00 (ii) 9:15 (iii) 10:30 (iv) 11:45

(खण्ड-घ) पठित अवबोधनम् 30

प्र-11 पठित अवबोधनम्

5

पिता अवदत्-“ पुत्रि ! नद्याः उपरि नवीनः सेतुः निर्मितः । तस्य उद्घाटनार्थं मन्त्री
आगच्छति। “ अनारिका पुनः अपृच्छत्-“पितः ! किं मन्त्री सेतोः निर्माणम् अकरोत् ?” पिता
अकथयत्-“न हि, पुत्रि ! सेतोः निर्माणं कर्मकराः अकुर्वन् ।” पुनः अनारिकायाः प्रश्नः आसीत्